

OplossingenLab2

Zorg en onderwijs voor kinderen met een ernstige meervoudige beperking:
Dat organiseren we samen!

Nederlands
Jeugdinstituut

LANDELIJK
EXPERTISE CENTRUM
SPECIAAL ONDERWIJS

vgn vereniging
gehandicaptenzorg
nederland

OplossingenLab

Zo'n honderd medewerkers uit de gehandicaptenzorg en van scholen voor speciaal onderwijs zijn 1 november 2018 naar Utrecht gekomen om mee te praten tijdens de tweede bijeenkomst van het [OplossingenLab](#). Doel: ervaringen uitwisselen en samen kennis creëren over de manier waarop de zorg in het onderwijs gebracht kan worden, of juist het onderwijs in de zorg. "Het makkelijkst zou zijn dat een kind óf in de zorg, óf in het onderwijs zit", zegt dagvoorzitter Bart van Kessel, maar helaas: kinderen met een ernstig meervoudige beperking zitten bij allebei. Dan heb je geld nodig uit zorg én uit onderwijs. Een extra lastig aspect is, dat het gaat om bovenregionale regelingen.

Onderzoek wat er nodig is, durf te experimenteren en laten we blijven zoeken, vinden de deelnemers aan het OplossingenLab. "We moeten het blijven agenderen, ook bij de schoolbesturen. Laten we in kaart brengen wat er al is", zegt iemand. Een ander vult aan: "Ouders worden te weinig gehoord. Vaak is er een snel besluit om toch maar terug te gaan naar het Kinderdagcentrum. De zwakke kanten krijgen vaak te veel nadruk." Uit de presentaties van de organisaties blijkt, dat het belangrijk is dat de gesprekken aan de juiste tafels worden gevoerd. "Er zijn nieuwe perspectieven nodig", zegt Bart van Kessel. "Laten we er vandaag een paar ontwerpen."

Colofon

De publicatie '*OplossingenLab2*' is een uitgave van het Nederlands Jeugdinstituut in samenwerking met het Landelijk Expertise Centrum Speciaal Onderwijs, Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Tekst	Susan de Boer
Fotografie	Martine Hoving
Vormgeving	Yvonne Schellart

Een schoolse omgeving brengt veel voor je kind

Luc (19 jaar) heeft het Pitt Hopkins Syndroom. "Toen hij geboren werd, was al snel duidelijk dat hij meervoudig beperkt was", vertelt Ingrid Benoist, de moeder van Luc. Het Pitt Hopkins Syndroom is een zeldzame aandoening waarbij kinderen een ontwikkelingsachterstand hebben, vaak in combinatie met epilepsie. "Luc werd doorverwezen voor onderzoek. Daarna volgde een revalidatiecentrum en een ODC (Orthopedisch Dagcentrum, red.). Niemand dacht aan onderwijs."

Ingrid Benoist heeft twee zoons. De oudste, Rik van 21, haalde onlangs zijn bachelor in toegepaste natuurkunde aan de Technische Universiteit Eindhoven. Vanzelfsprekend is ze trots op hem! Maar ook op Luc is ze trots: hij behaalde een getuigschrift voortgezet speciaal onderwijs bij Onderwijscentrum Leijpark in Tilburg. "Toen Luc 14 jaar werd, was passend onderwijs net ingevoerd. De kern daarvan is, dat alle kinderen recht hebben op onderwijs. Luc kwam in een ODC-groep in een reguliere opvang. Toen hebben we ervaren wat het betekent als je kind meedoet. Maar er was nog steeds geen onderwijs voor Luc. De andere kinderen uit het ODC-groepje konden naar een school voor speciaal onderwijs, maar dat is voor Luc te hoog gegrepen."

In Tilburg blijkt een Mytyschool te staan waar juist ook kinderen met ernstige meervoudige beperkingen welkom zijn. "Daar kon hij terecht", vertelt Ingrid. "Wat het doet, een schoolse omgeving, wat het brengt voor je kind, dat is zo fantastisch." De school biedt speciale

leerlingen extra zorg. "Maar een gemiddeld kind op een Mytyschool heeft minder zorg nodig dan Luc. Bij hem is nabijheid en veel persoonlijke verzorging nodig." De ouders van Luc hebben er hard aan moeten trekken om ervoor te zorgen dat erkend werd dat onderwijs met de extra zorg voor Luc noodzakelijk was. "Financiering vanuit het pgb was lastig, er was een speciale beschikking nodig van het samenwerkingsverband. En ook de school moest de laatste jaren, door de splitsing van onderwijs- en zorgbudgetten, nog een aparte financiering aanvragen. Maar het is gelukt."

Het is voor Ingrid Benoist allemaal de moeite dubbel en dwars waard geweest. "Onze beide kinderen bereikten kort geleden een belangrijke mijlpaal. Het bachelordiploma voor Rik is belangrijk. Op de universiteit wordt hen op het hart gedrukt: 'Je moet durven dromen. Er komt geen ontwikkeling als we de oplossing al weten.' Durven dromen betekent voor ons dat kinderen zoals Luc naar school kunnen blijven gaan, ook als zij 18 worden. Het Kinderdagcentrum is een prima plek, maar onderwijs is stimulerender. Alle kinderen moeten onderwijs krijgen, we moeten (jeugd) zorg naar de scholen brengen. Maar dan moeten die kinderen wel op school zitten. Wat ik merk, is dat niet iedereen goed beseft dat als alle kinderen onderwijs moeten krijgen, er aanpassingen nodig zijn op de school. Er moet ook onderwijs van hoger niveau beschikbaar komen. Luc heeft veel geleerd op de Mytyschool in Tilburg. Daar kunnen ze onderwijs zo aanpassen dat het te doen is."

Integrale indicatieroute in Nijmegen

Door Integrale Advisering Toegang en Bekostiging onderwijs en zorg krijgen kinderen het juiste pakket aan voorzieningen.

Als gevolg van de veranderingen in de relatie onderwijs en zorg, door de invoering van de wet Passend Onderwijs in 2014 en de Jeugdwet in 2015, ontstaat de vraag hoe de juiste zorg op de juiste plaats – in de school - te krijgen. In de gemeente Nijmegen loopt hiervoor een pilot samen met samenwerkingsverband Stroomland, de St. Maartenschool (een school voor speciaal onderwijs van Onderwijsgroep Punt Speciaal) en Sterker Sociaal Werk, de organisatie die de regie heeft over de sociale wijkteams in Nijmegen. “De leerlingen van de St. Maartenschool hebben veel zorg nodig”, vertelt Evelien de Haan, projectleider van de pilot Integrale Advisering Toegang en Bekostiging onderwijs en zorg (IATB). “We moesten omdenken. Wat is er nodig om voor dit kind onderwijs en zorg te organiseren?”

Aan de pilot IATB nemen deel de ouders van het kind, de voorziening waar het kind gebruik van maakt, zoals een Kinderdagcentrum of een school, het Sociaal Wijkteam (vertegenwoordigd door Sterker Sociaal Werk) – om na te gaan of er bijvoorbeeld extra zorg of extra ondersteuning in het gezinssysteem nodig is – het samenwerkingsverband Stroomland – om eventueel een Toelaatbaarheidsverklaring voor het speciaal onderwijs te verschaffen - en onderwijsgroep Punt Speciaal. Daarnaast kunnen op uitnodiging anderen aanschuiven, zoals het Centrum Indicatiestelling Zorg, de leerplichtambtenaar en de kinderarts.

De deelnemers bereiden het overleg van de IATB gedegen voor. Er wordt een dossier in de webapplicatie voor passend onderwijs Kind Kans ingericht. Hierin wordt alle informatie opgenomen over de ingezette ondersteuningsmiddelen en instanties. De IATB-leden krijgen tijdelijk rechten om dit dossier in te zien. Het dossier is ook de mogelijke basis voor het besluit. Alle deelnemers lezen het dossier en nodigen de mensen uit die ook betrokken moeten worden. Bijvoorbeeld de kinderarts. Deze heeft meestal voorafgaand aan het overleg het kind gezien en kan aangeven welke therapie er nodig is. Ook betrokken van wie financiering of ondersteuning wordt verwacht, zijn aanwezig. Evelien de Haan: “De te kiezen lesplaats is op dit moment de St. Maartenschool, omdat het een pilot is. Maar later willen we ook met andere scholen in zee gaan.”

Het IATB-gesprek duurt drie kwartier tot een uur en vindt plaats op een vast tijdstip per week. De leden van het IATB brengen een advies uit aan de ouders, maar koppelen dit ook terug naar de eigen organisatie. Het Kind Kans-dossier gaat mee met het kind. De Haan: “De pilot is geslaagd als het kind het juiste pakket voorzieningen heeft gekregen en op een goede lesplaats zit. De duidelijkheid is groter en de bureaucratie is minder. Dit is een integrale indicatieroute.”

Onderwijs in De Kleine Beer

Binnen het Expertisecentrum De Kleine Beer in Groningen krijgen kinderen onderwijs van leerkrachten en begeleiders.

“De begeleiders op de groep van Expertisecentrum De Kleine Beer voeren ontwikkelingsactiviteiten met de kinderen uit en gaan daarbij steeds een stapje verder”, zegt Hilde Rumpff, onderwijsadviseur en leerkracht-begeleider bij zorginstelling Cosis. “Als leerkracht-begeleider vertel ik de begeleiders wat ze concreet met een kind kunnen doen. Bijvoorbeeld: kinderen leggen een puzzel. Maar als ze zelf mogen kiezen, nemen ze steeds dezelfde puzzel, en wat we willen is dat ze steeds moeilijker puzzels gaan maken.”

De winst is dat leerkracht en begeleider het kind samen verder helpen. “We kijken hoe het kind zich ontwikkelt en passen activiteiten gedurende het jaar aan. Maar het is moeilijk om de voortgang te meten, want kinderen ontwikkelen zich altijd, het is alleen niet te voorspellen

hoe. Je kunt niet zeggen dat zonder onderwijs er niks bij de kinderen gebeurt.” De begeleiders waarderen de samspraak. “Ze zijn bewuster bezig. Planmatigheid en didactische vaardigheden zijn belangrijk in dit traject. Sommige kinderen stromen uit naar een onderwijzorggroep of zelfs naar onderwijs.” Ook de ouders zijn sterk betrokken bij de ontwikkeling van hun kind. “Bijvoorbeeld bij thematisch werken. De ouders hebben ook het boek en kunnen thuis herhalen. Dat levert mooie resultaten op.” Samen met een gedragswetenschapper monitort Rumpff de voortgang. “We zien succes na een jaar, maar we willen het meetbaar maken en dat doen we nu met de Rijksuniversiteit Groningen. We kijken samen hoe deze kinderen kunnen leren en hoe wij, begeleiders en leerkrachten, daarbij kunnen helpen.”

Specialistische jeugdhulp in Amsterdam en Diemen

De gemeente, onderwijs, jeugdzorg, samenwerkingsverbanden en besturen in Amsterdam en Diemen hebben gezamenlijk specialistische jeugdhulp ingekocht. De scholen kiezen zelf de zorgaanbieder.

Er is veel specialistische jeugdzorg nodig binnen het speciaal onderwijs. Het is voor leerlingen, ouders en leerkrachten prettiger en beter om dan niet steeds met andere medewerkers te maken te krijgen en niet twee of driemaal hun verhaal te moeten doen. Vaste jeugdspecialisten nabij en snel inzetbaar op school, dat wilden de gemeenten en schoolbesturen voor elkaar krijgen voor de 50 scholen voor speciaal onderwijs in de clusters 3 en 4, het speciaal basisonderwijs, het praktijkonderwijs en de bovenschoolse voorzieningen in Amsterdam en Diemen.

De gemeenten, onderwijs, jeugdzorg, samenwerkingsverbanden en besturen hebben in coöperatie de aanbesteding en het plan van aanpak voorbereid. De gemeente heeft een budget ter beschikking gesteld speciaal voor dit doel. Er werd een 'trekkingsrecht' vastgesteld: ieder bestuur had recht op een aantal fte's. Vervolgens vond er een aanbesteding plaats onder aansturing van de gemeente voor een zorgaanbod op het speciaal onderwijs, waaronder GGZ- psychologen, gedragstherapeuten, individuele begeleiders en andere zorgaanbieders. "Zestien aanbieders zijn uiteindelijk gecontracteerd", vertelt Carole Smal, beleidsambtenaar Jeugd en Onderwijs in Amsterdam. "De gemeente bepaalt de kwaliteit en de prijs. De scholen maken zelf de keuze welke aanbieder

het beste bij hen past. We hebben een gezamenlijke inschrijving gehouden. Aanbieders gingen onderling afstemmen: jij bent beter met REC3, ik met REC4 (Regionale Expertisecentra cluster 3, voor kinderen met een verstandelijke en/of lichamelijke handicap of chronische ziekte en cluster 4, voor kinderen met psychiatrische of gedragsstoornissen, red.) dan is het beter als jij met die school in zee gaat en ik met deze. Ook aanbieders die al op scholen aanwezig waren, deden mee. Vaak zijn zij ook in dezelfde school gebleven. Daarnaast zijn er nieuwe aanbieders gecontracteerd."

Inmiddels zijn de specialistische hulpverleners in de scholen aan de slag. Zij worden aangestuurd door de school. Er zijn leerlijnen aangekocht. Er hoeft geen beschikking meer aangevraagd te worden, de administratieve rompslomp is er grotendeels uit. Smal: "We monitoren of er toch nog beschikkingen aangevraagd gaan worden. Dit moet door deze aanpak nihil zijn, anders bekostigen we dubbel." De Universiteit van Amsterdam gaat onderzoek doen. "We willen weten of we goed hebben ingekocht, of de zorg zijn eigen professionaliteit houdt, wat het de besturen oplevert, wat het betekent voor de ouders en de kinderen. Daarnaast kijken we elk jaar naar de begroting van onderwijs en jeugd."

Onderwijs in Kinderdienstencentrum De Lotusbloem

Het Kinderdagcentrum De Lotusbloem organiseert een educatief aanbod voor kinderen die een stapje meer kunnen zetten. De kinderen genieten en groeien ervan.

"We werken samen met het samenwerkingsverband Amstelronde", vertelt Ilse van den Broek, locatiemanager van De Lotusbloem. "Soms kunnen kinderen doorstromen naar een school, soms redden kinderen het niet op school en komt een kind bij ons." Er zijn ook kinderen bij De Lotusbloem, die, als ze goed in hun vel zitten, meer uitdaging nodig hebben dan de begeleiding kan bieden. En kinderen die met een extra zetje de overstap naar het onderwijs zouden kunnen maken. "De vorige locatiemanager heeft daarover gesproken met het samenwerkingsverband. Vervolgens hebben we bekeken hoe we het kunnen organiseren."

Vorig jaar, in 2017, zijn op De Lotusbloem als pilot twee parttime leerkrachten gestart voor drie dagen per week. Zij worden betaald door de Stichting Aloysius, een organisatie voor speciaal onderwijs en onderdeel van Amstelronde. "We zijn gestart met zeven kinderen. Zij krijgen ieder 20 minuten individueel educatief aanbod", zegt Van den Broek. "Soms ook langer of korter, afhankelijk van wat het kind op dat moment aankan of waar het behoefte aan heeft."

De pilot is succesvol: kinderen en ouders zijn enthousiast. Inmiddels maken er 24 kinderen gebruik van het aanbod. "Waar we nu naar zoeken is hoe we de onderlinge kruisbestuiving kunnen versterken", zegt Van den Broek. "Hoe kunnen we als begeleiding

kinderen verder helpen, ook als de leerkracht er niet is? Als een kind niet goed in zijn vel zit, dan weten we wel wat we moeten doen. Maar als het wel goed in zijn vel zit, en uitgekeken raakt op wat wij te bieden hebben, dan is het belangrijk dat er extra uitdagingen komen. Dat is belangrijk voor de ontwikkelkansen van het kind, maar we willen zo ook voorkomen dat het kind weer terugvalt in het oude gedrag. "Daarbij is het de vraag of het nodig is om ook op de groep bezig te zijn met onderwijs. "Voor kinderen is het soms belangrijk om te weten: dit doe ik met de leerkracht, en dit doe ik op de groep. Hoe gaan we daarmee om? Over dat soort vragen buigen we ons nu." Een projectgroep van medewerkers binnen De Lotusbloem onderhoudt intensief contact met de leerkrachten. "Zo ontstaat er meer samenwerking en verbinding tussen de begeleiders en de leerkrachten."

In hoeverre kinderen meetbaar iets leren, wordt door de leerkrachten bijgehouden en zij geven scorelijsten door naar de orthopedagoge van de Lotusbloem. Van den Broek: "Maar je kunt zien aan de kinderen dat ze enthousiast zijn en goed reageren op de individuele aandacht. Het samenwerkingsverband heeft aangegeven dat cognitief resultaat niet per se een voorwaarde is om dit door te zetten. Ook zij vinden dat alle kinderen recht hebben op ontwikkeling."

Zorg en onderwijs in de Emiliusschool in Son en Breugel

De Emiliusschool in Son en Breugel is gericht op de ernstig meervoudig gehandicapte leerling. Op iedere groep staan per dag drie vaste krachten.

“Op de Emiliusschool zitten zo’n 100 leerlingen met een IQ lager dan 35 en een kleinere groep leerlingen met een IQ tot 60. De school is gespecialiseerd in leerlingen met een ernstige meervoudige beperking (EMB) en het curriculum is uitgewerkt om met deze leerlingen aan doelen te werken. De school heeft afspraken gemaakt met één zorgaanbieder, die op hetzelfde terrein is gevestigd. Door een bundeling van individuele uren kunnen er per dag drie dezelfde mensen op een groep van zeven tot acht leerlingen staan: een leerkracht, een klassenassistent en een zorgassistent.

Schoolleider John van Dijen: “Deze leerlingen hebben 24 uur per dag zorg nodig. Als een kind op school komt, inventariseren we welke soorten zorg er nodig zijn. Dat bespreken we met de ouders. Vervolgens sluiten de ouders en zorginstelling een zorgovereenkomst en kan de instelling zorg leveren in de school. Dat doen we met veel ouders. De zorginstelling clustert de uren.” Er zijn meerdere budgetten mee gemoeid. Een gedeelte van de zorgondersteuningsmiddelen voor EMB loopt via de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO), maar de meeste zorg wordt bekostigd vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) door een bijdrage van de ouders. “De Wlz-beschikking is ook bedoeld voor zorg op school. Ouders moeten hieruit dus de zorg op school betalen, en niet alle ouders weten dat”, zegt Van Dijen. “Het is ook niet zo prettig, want het gaat af van het eigen budget.”

John van Dijen vindt het eigenlijk niet in orde dat er zo’n bureaucratie moet worden opgetuigd om in iedere klas zorg onder schooltijd te realiseren. “Het is op deze school nu geregeld, maar dat is alleen mogelijk omdat we zoveel kinderen met EMB en een Wlz-beschikking hebben. Als iedere ouder twee of drie uur zorg inkoop, dan kom je uit en heeft ieder kind zorg. Maar eigenlijk zou het handiger zijn als ouders zorg in natura zouden krijgen, en als in de Wlz-beschikking het deel voor zorg onder schooltijd geormerkt wordt. Bovendien vind ik dat er één passend budget voor onderwijs en zorg moet komen voor deze groep. Breng dat naar de school.”

Gezamenlijke agenda in Apeldoorn

In Apeldoorn is er geen klassiek Kinderdagcentrum meer. Het uitgangspunt is dat ieder kind recht heeft op onderwijs. Maandelijks bespreekt de werkgroep Onderwijs Zorg Apeldoorn de lopende zaken.

“Het Kinderdagcentrum De Passerel werkte al langer samen met onderwijs”, vertelt Suzanne Mak, teamhoofd cluster Jeugd van zorgaanbieder De Passerel. “Toen in 2004 het recht op onderwijs voor alle kinderen ging gelden is begonnen met het ontmantelen van het Kindercentrum en hebben alle leerlingen een plek in speciaal onderwijs gekregen. Vanaf de transitie naar de Jeugdwet in 2015 heeft de overkoepelende samenwerking nog meer vorm gekregen en is de werkgroep onderwijs/zorg ontstaan binnen Apeldoorn. De toenmalige wethouder Paul Blokhuis, hij is nu staatssecretaris van VWS, heeft de partijen gestimuleerd goede afspraken met elkaar te maken. Het resultaat is dat er een maandelijks overleg is van de werkgroep Onderwijs Zorg Apeldoorn, waarin we bespreken wat er moet gebeuren.”

De werkgroep Onderwijs Zorg Apeldoorn bestaat uit alle onderwijsinstellingen voor speciaal onderwijs, twee zorgaanbieders, de gemeente en het samenwerkingsverband onderwijs. Met elkaar bespreken de deelnemers de stand van zaken. “Er is bijvoorbeeld op het SO Markerichterveld veel aanvraag voor jeugdhulp. Dan is het handig als iemand aan de slag gaat met een groepsaanvraag. De gemeente moet dan budget vrijmaken. We zoeken vanuit praktische vragen een oplossing.” De zorg wordt geregeld binnen het onderwijs. “Het Het team van De Passerel geeft invulling aan zorg tijdens de onderwijstijd van de kinderen”, zegt Mak. “Er zijn een of twee zorgmedewerkers fulltime in de

klas.” Gea Hoving, voorzitter van het multidisciplinair team van het samenwerkingsverband SWV Apeldoorn, vult aan: “Soms is er bijvoorbeeld een TLV (Toelaatbaarheidsverklaring, red.) nodig. Samen met de ouders bespreek ik welke doelen we stellen. Deze kinderen vallen standaard in categorie III (meervoudig gehandicapte kinderen, red.). Met de school die we op het oog hebben, bespreek ik hoe we het kunnen laten lukken.” De kinderen zijn ingeschreven bij onderwijs en er is contact met leerplicht en inspectie. Ook als er complexe situaties ontstaan, bijvoorbeeld rond onderwijstijd, zijn er altijd mensen die het oplossen. Hoving: “Er passen veel mensen aan een ronde tafel. Het gaat erom de goede mensen aan tafel te hebben, met een mandaat.”

Niet alle kinderen passen in een vakje. “We zijn aan het experimenteren”, zegt Marjan Vollmer, die namens de gemeente Apeldoorn deelneemt aan de werkgroep Onderwijs Zorg. “We monitoren de casussen en zoeken de achterliggende vragen. Maar hoe dan ook moet het kind naar een plek waar het zich kan ontwikkelen.” Niet alle kinderen passen in de schoolsetting. Een paar kinderen worden binnen een andere setting opgevangen binnen Apeldoorn of daarbuiten. “Apeldoorn heeft een streekfunctie. We hebben vanuit jeugdhulp gesprek met regionale gemeenten. Het is soms ingewikkeld, kinderen houden zich niet aan gemeentegrenzen. Maar de kracht is, dat we er allemaal voor gaan.”

Maatregelen op komst voor verbetering onderwijs-zorg-combinaties

Het kabinet komt met een pakket maatregelen om de financiering en de organisatie van zorg in onderwijstijd te vereenvoudigen. Ook komen er arrangementen voor kinderen die niet naar volledig onderwijs kunnen doorgroeien. Dit staat in de Kamerbrief over onderwijs en zorg die in november 2018 naar de Tweede Kamer is gestuurd.

Zorg in onderwijstijd voor kinderen met complexe casuïstiek, waaronder kinderen met ernstig meervoudige beperkingen (EMB), moeten rechtstreeks uit middelen voor zorg in onderwijstijd gefinancierd worden. De ministers Arie Slob van OCW en Hugo de Jonge van VWS werken samen met betrokkenen uit het veld aan een samenhangend pakket van maatregelen om dit mogelijk te maken. In het voorjaar van 2019 komt er een concrete invulling van het pakket. Belangrijke punten uit de brief zijn:

1 Eén of twee zorgaanbieders per school

Dit betekent dat alle zorg op een school via vaste zorgassistenten per klas geboden wordt en dat de zorgaanbieder de financiering regelt via zorgkantoren,

gemeenten en verzekeraars. Een ander scenario is dat de school zelf de zorg van EMB-leerlingen in onderwijstijd inkoop bij de zorgaanbieder. Om aan de keuzevrijheid van ouders om zelf een hulpverlener te kiezen tegemoet te komen, worden zij betrokken bij de selectie en evaluatie van de zorgaanbieder(s) door de school.

2 Geen onderhandelingen meer tussen school en ouders over de inzet van zorg in onderwijstijd

Vooraf wordt duidelijk gemaakt welk deel van de (geïndiceerde) zorg (Wlz, Zww, Jeugdwet via Zorg in Natura of PGB) ingezet moet worden tijdens onderwijstijd. Hiervoor werken de ministeries twee varianten uit. De eerste: bij de afgifte van de zorgbeschikking (in natura in pgb) wordt aangegeven

welk deel bestemd is voor zorg tijdens onderwijstijd. De tweede optie: zorg in onderwijstijd komt alleen in natura beschikbaar.

3 'Afspraak is realisatie'

Het vooraf opgestelde zorgplan geldt meteen als verantwoording.

4 Geschillencommissie of doorzettingsmacht

Deze commissie wordt ingericht om een knoop door te hakken als er een impasse ontstaat tussen partijen over de financiering of organisatie van zorg in onderwijstijd.

Arrangementen voor kinderen die niet naar volledig onderwijs kunnen groeien

Er komen speciale arrangementen voor kinderen die cognitief op een laag niveau functioneren en weinig belastbaar zijn, en voor kinderen die vanwege lichamelijke of psychische oorzaken maar zeer beperkt onderwijs kunnen volgen. Voor hen zijn specifieke arrangementen nodig, waarbij onderwijs en zorg flexibel worden ingezet. Het komende halfjaar gaan de ministeries van OCW en VWS met de betrokken partijen uitwerken wat nodig en haalbaar is. Dit komt in de plaats van het experiment deeltijdonderwijs dat het vorige kabinet had aangekondigd.

De Kamerbrief over onderwijs en zorg is te vinden op: <https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-onderwijs-cultuur-en-wetenschap/documenten/kamerstukken/2018/11/23/kamerbrief-over-onderwijs-en-zorg>

Oproep

Wie is bezig met integrale indicatiestelling?

Voor kinderen met een intensieve ondersteuningsbehoefte is inzet van bijvoorbeeld medische verzorging, gedragsbegeleiding en speciaal onderwijs vaak vereist. Activiteiten die allemaal onder een andere wet vallen. Respectievelijk de Zorgverzekeringswet, de Jeugdwet en de Wet op passend onderwijs. Om deze kinderen een passend ondersteuningspakket te kunnen bieden is het noodzakelijk om met elkaar af te stemmen wie waarvoor verantwoordelijk is. Dat noemen we ook wel integrale indicatiestelling. Dit is niet altijd even eenvoudig. Doet u aan integrale indicatiestelling en wilt u uw kennis en ervaring delen? Dan komen we graag in contact! Heeft u hiermee ervaring of met een vergelijkbaar initiatief? Laat het ons weten! [Dat kan door dit formulier in te vullen.](#)

Vertel ons uw tips en trucs

Werkt u samen met scholen voor leerlingen met ernstige verstandelijke of meervoudige beperkingen? Heeft u tips of ideeën voor andere regio's? Het OplossingenLab wil uw ideeën graag verder brengen, zodat ook anderen er hun voordeel mee kunnen doen.

Mail Vincent Fafieanie van het Nederlands Jeugdinstituut, v.fafieanie@nji.nl

OplossingenLab2

Zorg en onderwijs voor kinderen met een ernstige meervoudige beperking: Dat organiseren we samen!

Nederlands
Jeugdinstituut

LANDELIJK
EXPERTISE CENTRUM
SPECIAAL ONDERWIJS

vgn
vereniging
gehandicaptenzorg
nederland

